T084 TKL 2 (47) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 27-Thiên Vương

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 54

GIAÛI THÍCH PHAÅM HAI MÖÔI BAÛY: THIEÂN VÖÔNG

KINH: Baáy giôø, ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi caùc trôøi Töù thieân vöông cuøng vôùi voâ soá traêm ngaøn öùc chö Thieân ñeàu ñeán taäp hoäi. Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi caùc Thích-ñeà-hoaøn nhôn vaø caùc trôøi Ñao-lôïi, vua trôøi Tu- daï-ma vaø caùc trôøi Daï-ma, vua trôøi Ñaâu-suaát-ñaø vaø caùc trôøi Ñaâu-suaát-ñaø, vua trôøi Tu-nieát-maät-ñaø vaø caùc trôøi Dieäu Hoùa, vua trôøi Baø-xaù-baït-ñeà vaø caùc trôøi Töï Taïi Haønh, moãi moãi cuøng voâ soá traêm ngaøn öùc chö Thieân ñeàu ñeán taäp hoäi. Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi caùc Phaïm vöông cho ñeán caùc trôøi Thuû-ñaø-hoäi, moãi moãi cuøng voâ soá traêm ngaøn öùc chö thieân ñeàu ñeán taäp hoäi. Caùc trôøi Töù Thieân vöông cho ñeán caùc trôøi Thuû-ñaø-hoäi coù aùnh saùng nôi thaân töø nghieäp baùo sinh, ñoái vôùi aùnh saùng thöôøng cuûa Phaät traêm phaàn, ngaøn phaàn, ngaøn vaïn öùc phaàn khoâng kòp moät, cho ñeán khoâng theå laáy toaùn soá thí duï so saùnh ñöôïc. AÙnh saùng cuûa Theá Toân toái thaéng toái dieäu, toái thöôïng ñeä nhaát; aùnh saùng do nghieäp baùo sinh cuûa chö thieân ôû beân aùnh saùng Phaät khoâng theå chieáu khoâng theå hieän, nhö tim ñeøn chaùy so vôùi vaøng Dieâm-phuø-ñaøn. Baáy giôø Thích-ñeà-hoaøn nhôn (Ñeá-thích – Indra) baïch ñaïi ñöùc Tu- boà-ñeà: Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi caùc Trôøi Töù Thieân vöông cho ñeán caùc trôøi Thuû-ñaø-hoäi, heát thaûy hoøa hôïp muoán nghe Tu-boà-ñeà noùi nghóa Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt vì sao phaûi truï trong Baùt- nhaõ Ba-la-maät? Nhöõng gì laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt? Boà-taùt ma-ha-taùt neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö theá naøo? Tu-boà-ñeà noùi vôùi Trôøi Thích-ñeà-hoaøn nhôn raèng: Kieàu-thi-ca! Toâi nay seõ thöøa thuaän yù Phaät, thöøa thuaän thaàn löïc Phaät maø vì caùc Boà-taùt

ma-ha-taùt noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nhö Boà-taùt ma-ha-taùt ñaõ neân truï trong

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 599

Baùt-nhaõ Ba-la-maät (Kinh Ñaïi Baùt-nhaõ ghi:Nhö Boà-taùt ma-ha-taùt coù theå nôi trong ñoù neân truï nhö vaäy, neân hoïc nhö vaäy – ND) caùc Thieân töû ai chöa phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nay haõy neân phaùt taâm. Caùc Thieân töû! Neáu vaøo chaùnh vò Thanh-vaên, ngöôøi aáy khoâng theå phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì ñaõ döïng ranh giôùi caùch bieät chöôùng ngaïi vôùi sanh töû. Ngöôøi aáy neáu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng chaùnh giaùc, toâi cuõng tuøy hyû. Vì côù sao? Vì thöôïng nhaân coøn neân caàu thöôïng phaùp; toâi troïn khoâng döùt coâng ñöùc cuûa hoï. Kieàu-thi-ca! Sao goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng maø nieäm saéc voâ thöôøng, nieäm saéc khoå, nieäm saéc khoâng, nieäm saéc voâ ngaõ, nieäm saéc nhö beänh, nhö ung thö, nhö gheû, nhö muõi teân vaøo thaân, thoáng naõo, suy hoaïn, lo sôï baát an, vì khoâng coù sôû ñaéc; nieäm thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Nieäm maét, tai, muõi, löôõi, thaân, yù, nieäm ñòa chuûng, thuûy, hoûa, phong, khoâng, thöùc chuûng, quaùn noù voâ thöôøng cho ñeán lo sôï baát an, vì cuõng khoâng coù sôû ñaéc. Quaùn saéc tòch dieät, lìa, chaúng sinh chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Quaùn ñòa chuûng cho ñeán thöùc chuûng tòch dieät, lìa, chaúng sinh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch, cuõng vì khoâng coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng quaùn voâ minh laøm duyeân caùc haønh, cho ñeán giaø cheát laøm nhaân duyeân cho nhoùm khoå lôùn, cuõng vì khoâng coù sôû ñaéc. Quaùn voâ minh dieät neân caùc haønh dieät, cho ñeán sinh dieät neân giaø cheát dieät, giaø cheát dieät neân öu bi saàu naõo nhoùm khoå lôùn dieät, vì khoâng coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng Trí nhaát thieát chuûng, tu Boán nieäm xöù, vì khoâng coù sôû ñaéc, cho ñeán tu Phaät möôøi löïc, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, vì khoâng coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng, tu Thí Ba-la-maät, vì khoâng coù sôû ñaéc; tu Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, vì khoâng coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, quaùn nhö vaày: chæ coù caùc phaùp vôùi caùc phaùp laøm nhaân duyeân, thuaán nhuaàn, taêng ích cho nhau, phaân bieät so tính trong aáy khoâng coù ngaõ, ngaõ sôû. Boà- taùt taâm hoài höôùng khoâng ôû trong taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng ôû trong taâm hoài höôùng; taâm hoài höôùng khoâng theå coù ñöôïc nôi taâm Voâ thöôïng Chaùnh

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 600

ñaúng Chaùnh giaùc, taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng theå coù ñöôïc nôi taâm hoài höôùng. Boà-taùt tuy quaùn heát thaûy phaùp cuõng khoâng coù phaùp coù theå ñöôïc. AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Thích-ñeà-hoaøn nhôn hoûi Tu-boà-ñeà: Taïi sao taâm hoài höôùng cuûa Boà- taùt

khoâng ôû trong taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Taïi sao taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng ôû trong taâm hoài höôùng? Taïi sao taâm hoài höôùng khoâng theå coù ñöôïc nôi taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Taïi sao taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúg Chaùnh giaùc khoâng coù theå coù ñöôïc nôi taâm hoài höôùng? Tu-boà-ñeà noùi vôùi Thích-ñeà-hoaøn nhôn raèng: Kieàu-thi-ca! Taâm hoài höôùng, taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc laø chaúng phaûi taâm, chaúng phaûi töôùng taâm; trong chaúng phaûi töôùng taâm khoâng theå coù hoài höôùng; chaúng phaûi töôùng taâm aáy thöôøng chaúng phaûi taâm töôùng; töôùng khoâng theå nghó baøn thöôøng töôùng khoâng theå nghó baøn, aáy goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. (Kinh Ñaïi Baùt-nhaõ ghi: Kieàu-thi-ca! Taâm hoài höôùng cuûa caùc Boà-taùt ma-ha-taùt thôøi chaúng phaûi taâm, taâm Boà- ñeà cuõng chaúng phaûi taâm; khoâng theå chaúng phaûi taâm hoài höôùng nôi chaúng phaûi taâm, taâm cuõng khoâng theå hoài höôùng nôi chaúng phaûi taâm, chaúng phaûi taâm, khoâng theå hoài höôùng nôi taâm, taâm cuõng khoâng theå hoài höôùng nôi taâm. Vì sao? Vì chaúng phaûi taâm töùc laø khoâng theå nghó baøn, khoâng theå nghó baøn töùc laø chaúng phaûi taâm. Hai thöù aáy ñeàu khoâng coù gì, trong khoâng coù gì, khoâng coù nghóa hoài höôùng. Kieàu-thi-ca! Taâm khoâng coù töï taùnh, taâm taùnh khoâng coù, neân taâm cuõng khoâng; taâm vaø taâm sôû ñaõ khoâng coù töï taùnh, neân taâm cuõng khoâng coù nghóa taâm hoài höôùng. Kieàu-thi-ca! Neáu quaùn xeùt nhö vaäy, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt Baùt-nhaõ Ba-la-maät – ND) Baáy giôø, Phaät taùn thaùn Tu-boà-ñeà raèng: Laønh thay, laønh thay! Tu- boà-ñeà! OÂng ñaõ vì caùc Boà-taùt ma-ha-taùt noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, an uûy taâm caùc Boà-taùt ma-ha-taùt! Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Con neân baùo aân, khoâng neân khoâng baùo aân. Quaù khöù caùc ñöùc Phaät vaø caùc ñeä töû ñaõ vì caùc Boà-taùt noùi saùu Ba-la-maät, chæ daïy lôïi ích vui möøng; Theá Toân luùc baáy giôø cuõng ôû trong ñoù hoïc, ñaõ chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Con nay cuõng vì caùc Boà-taùt noùi Saùu Ba-la-maät, chæ daïy lôïi ích vui möøng, nay chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Hoûi: Trong phaåm ñaàu Phaät phoùng ra aùnh saùng thuø thaéng, chö thieân ñaõ taäp hoäi ñoâng ñaûo, nôi ñaây sao coøn noùi laïi? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi ñaây laø hoäi sau. Coù ngöôøi noùi chính laø hoäi tröôùc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 601

Chö Thieân cho raèng Tu-boà-ñeà kheùo noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, neân chö Thieân hoan hyû, vì vaäy neân Phaät mæm cöôøi. AÙnh saùng thöôøng caøng phaùt saùng thì aùnh saùng chö thieân khoâng coøn hieän. Nhö luùc maët trôøi moïc, thì sao, traêng ñeøn, ñuoác khoâng coøn chieáu saùng; thí nhö tim ñeøn chaùy ôû beân vaøng Dieâm-phuø-ñaøn. Boán Trôøi Thieân vöông laø Thieân vöông phöông Ñoâng teân laø Ñeà- ña-la-tra (Dhritaraøstra) laø Trò quoác, hoaëc Trì quoác, laøm chuû Caøn-thaùt- baø vaø Tyø-xaù-giaù; Thieân vöông phöông Nam teân Tyø-löu-ly (Viraødhaka), laø Taêng Tröôûng, laøm chuû loaøi Caâu-baøn-traø vaø Tyø-leä-ña; Thieân vöông phöông Taây teân Tyø-löu-ba-xoa (Viruøpiska), laø Taïp ngöõ hay Quaûng muïc, laø chuû caùc vua roàng vaø loaøi Phuù-ña-na; Thieân vöông phöông

Baéc teân Tyø-sa-moân (Vaisramana), laø Ña vaên (Dhananda), laøm chuû loaøi Daï-xoa vaø La-saùt. Thích-ñeà-hoaøn nhôn [Thích laø Thích-ca (Sakya), laø Naêng; Ñeà laø Ñeà-baø (Deva), laø Thieân; Nhaân ñeà laø Chuû, hôïp laïi goïi laø Thích-ñeà Baø-na-daân (Indra) Ñeá-thích thieân, ôû coõi trôøi Ñao-lôïi. Coõi Trôøi Tu-daï-ma, Thieân vöông teân Daï-ma, laø Dieäu-thieän. Coõi Trôøi Saùch-ñaâu-suaát-ñaø, Thieân vöông teân Ñaâu-suaát-ñaø, laø Dieäu- tuùc. Coõi Trôøi Tu-nieát-maät-ñaø, Thieân vöông teân laø Hoùa-laïc. Coõi Trôøi Baø-xaù-baït-ñeà, laø Trôøi Tha-hoùa-töï-taïi. ÔÛ ñaây coù Phaïm-thieân vöông teân Thi-khí (Sikhi), laø Löûa. Töø Phaïm-thieân cho ñeán coõi Trôøi Thuû-ñaø-baø, Thieân vöông teân Thuû- ñaø-baø, laø Trôøi Tònh-cö. AÙnh saùng nôi thaân do nghieäp baùo sinh laø aùnh saùng cuûa trôøi coõi Duïc gioáng nhö aùnh saùng cuûa ñeøn, ñuoác, ngoïc... do boá thí, trì giôùi, thieàn ñònh thanh tònh neân thaân thöôøng chieáu saùng, khoâng caàn maët trôøi maët traêng. Trôøi coõi Saéc do haønh lìa duïc, tu taäp hoûa Tam-muoäi, neân thaân thöôøng chieáu aùnh saùng ñeïp hôn caû maët trôøi maët traêng vaø aùnh saùng quaû baùo cuûa trôøi coõi Duïc. AÙnh saùng cuûa trôøi Ly duïc, coát yeáu maø noùi laø do taâm thanh tònh maø coù ñöôïc. AÙnh saùng thöôøng cuûa Phaät moãi phía toûa ra moät tröôïng; aùnh saùng cuûa chö thieân roäng lôùn tuy voâ löôïng do tuaàn maø ôû beân hoøa quang cuûa Phaät thì bò che laáp khoâng hieän. Thích-ñeà-hoaøn nhôn thaáy thaàn löïc hoøa quang cuûa Phaät, nghó raèng: Haøo quang cuûa Phaät hay che laáp aùnh saùng cuûa chö Thieân, aùnh saùng trí tueä cuûa Phaät cuõng phaù ngu toái cuûa ta! Laïi vì Phaät sai Tu-boà-ñeà noùi Baùt-nhaõ, cho neân noùi: Heát thaûy chö Thieân ñeàu taäp hoäi ñoâng ñuû, muoán nghe Tu-boà-ñeà noùi nghóa Baùt-nhaõ.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 602

Nay chö Thieân ñaïi phöôùc ñöùc ñeàu taäp hoïp, muoán nghe nghóa Baùt-nhaõ. Sao goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaây laø hoûi veà theå Baùt-nhaõ. Laøm sao tu haønh? Ñaây laø hoûi baét ñaàu vaøo phöông tieän tu haønh. Theá naøo laø truù? Ñaây laø hoûi veà thaâm nhaäproát raùo an truù. Tu-boà-ñeà nhaän lôøi hoûi aáy, ñaùp raèng: Neáu ngöôøi ñoùi khaùt, caáp cho ñuû aên uoáng, thì hoï caùm ôn raát saâu, Boà-taùt cuõng nhö vaäy, vì ngöôøi phaùt taâm caàu Phaät ñaïo, maø noùi Baùt-nhaõ thì ñöôïc lôïi ích lôùn, neân caùm ôn cuõng saâu, vì theá neân noùi Baùt-nhaõ. Neáu ngöôøi chöa phaùt taâm thì seõ phaùt, ngöôøi ñaõ vaøo Thaùnh ñaïo thì khoâng theå ñaûm nhaän, vì laäu hoaëc heát, khoâng coøn taùi sinh neân noùi khoâng theå ñaûm nhaän. Hoûi: Neáu ngöôøi aáy khoâng theå ñaûm nhaän, côù sao noùi ngöôøi aáy neáu phaùt taâm thì ta cuõng tuøy hyû, khoâng laøm chöôùng ngaïi coâng ñöùc kia, thöôïng nhôn neân tieáp caàu thöôïng phaùp? Ñaùp: Tu-boà-ñeà tuy laø Tieåu thöøa, nhöng thöôøng taäp haønh khoâng, neân khoâng chaáp ñaém ñaïo Thanh-vaên. Vì vaäy neân giaû thieát noùi: Neáu phaùt taâm thì coù loãi gì? Trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi hai nhaân duyeân: Moät laø khoâng laøm chöôùng ngaïi taâm phöôùc ñöùc kia. Hai laø thöôïng nhaân neân tieáp caàu thöôïng phaùp. Vì vaäy neân thöôïng nhaân caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng loãi gì, neáu thöôïng nhaân maø caàu tieåu phaùp môùi ñaùng hoå theïn. Vì nöûa chöøng gaëp caùc vieäc beân caïnh neân laïi neâu hoûi. Theá naøo laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñoù laø taâm töông öng vôùi Trí

nhaát thieát chuûng, quaùn saéc voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, nhö tröôùc noùi. Quaùn naêm uaån hay sinh caùc phieàn naõo, neân noùi nhö beänh. Coù ngöôøi nghe noùi naêm uaån nhö beänh, cho laø coøn nheï, neân noùi noù nhö ung thö. Coù ngöôøi laïi cho ung thö tuy khoù trò coù khi coù theå chöõa laønh, neân laïi noùi noù nhö muõi teân bòt saét ñaâm vaøo thaân, khoâng theå ruùt ra ñöôïc. Coù ngöôøi laïi cho muõi teân bòt saét ñaâm vaøo thaân chìm saâu khoù nhoå ra, nhöng thuoác hay dieäu thuaät coøn coù theå nhoå ra ñöôïc, neân laïi noùi noù thöôøng thoáng naõo, nhö ngöôøi gaëp vaän suy, thöôøng coù ñieàu chaúng laønh. Naêm uaån cuõng nhö vaäy, neáu ngöôøi theo ñuoåi noù thöôøng khoâng an oån. Vì coù suy neân thöôøng oâm loøng lo sôï. ÔÛ chung vôùi naêm uaån nhö ôû chung vôùi hoå lang, sö töû, thöôøng oâm loøng lo sôï. Naêm uaån coù loãi laø voâ thöôøng hö doái neân thöôøng chaúng an oån. Hoûi: Naêm uaån chæ coù möôøi laêm ñieàu aùc nhö vaäy, hay coøn vieäc khaùc nöõa? Ñaùp: Noùi löôïc thì coù möôøi laêm, noùi roäng thì coù voâ löôïng voâ bieân, nhö trong kinh Taïp A-haøm noùi naêm uaån coù traêm thöù toäi loãi. Hoûi: Sao thöôøng noùi noù voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, hoaëc coù khi

noùi taùm vieäc, nhö beänh, nhö ung, nhö thö v.v... coøn baûy vieäc kia ít nôi noùi? Ñaùp: Ngöôøi coù thöôïng, trung, haï. Vì ngöôøi lôïi caên neân noùi boán vieäc, nghe lieàn ngoä Khoå ñeá. Ngöôøi trung caên nghe noùi boán vieäc thì khoâng theå sinh taâm nhaøm chaùn, neáu nghe noùi nhö beänh, nhö ung v.v... taùm vieäc, thì sinh taâm nhaøm chaùn. Ngöôøi ñoän caên nghe noùi taùm vieäc coøn khoâng sinh taâm nhaøm chaùn, neân laïi vì hoï noùi baûy vieäc thoáng naõo v.v... sau hoï môùi nhaøm chaùn. Ngöôøi lôïi caên deã ñoä neân thöôøng phaàn nhieàu noùi boán vieäc voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ; ngöôøi ñoän caên coù khi coù theå ñoä neân ít khi noùi caùc vieäc khaùc. Taùm vieäc treân phaàn nhieàu baäc Thaùnh thöïc haønh, coøn baûy vieäc kia thì phaøm phu vaø Thaùnh nhaân chung tu. Boán vieäc ñaàu nhieáp vaøo trong möôøi saùu Thaùnh haïnh, neân trong kinh Baùt-nhaõ thöôøng noùi. Laïi, noùi Baùt-nhaõ laø vì haøng Boà-taùt lôïi caên, neân phaàn nhieàu noùi Thaùnh haïnh. Nay hoûi vì sao phaùp tu haønh ñaàu tieân trong ñaây cuõng ñeàu noùi? Ngoaøi ra möôøi hai nhaäp cho ñeán saùu chuûng laø ñòa chuûng, thuûy chuûng, v.v... cuõng ñeàu noùi? Möôøi taùm giôùi v.v... ñaùng quôû traùch cuõng neân noùi ñuû, vì ngöôøi ñoïc hay queân maát. Vì sao? Vì möôøi taùm giôùi laø teân khaùc cuûa naêm uaån, khoâng theå khoâng noùi. Neáu haønh giaû quaùn naêm uaån tòch dieät vieãn ly, chaúng sinh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch, ñaây chæ vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân khoâng noùi chung vôùi möôøi laêm vieäc treân, vì möôøi laêm vieäc aáy caû ba thöøa chung coù. Trí löïc cuûa haøng Thanh-vaên moûng cho neân ñaàu tieân khoâng theå quaùn naêm uaån hoaëc vieãn ly. hoaëc tòch tònh maø chæ coù theå quaùn voâ thöôøng, khoå v.v...; khi vaøo Dieät ñeá môùi coù theå quaùn tòch dieät. Boà-taùt vì lôïi caên neân ban ñaàu quaùn naêm uaån thì lieàn ngoä ñöôïc töôùng tòch dieät. Duøng voâ sôû ñaéc laø, thöôøng duøng trí tueä voâ sôû ñaéc khoâng maø quaùn caùc phaùp töôùng. Laïi nöõa, Thích-ñeà-hoaøn nhôn hoûi töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät chöù khoâng hoûi nhaøm chaùn tai hoïa cuûa naêm uaån, neân

chæ noùi töôùng Baùt-nhaõ. Töôùng Baùt-nhaõ laø, khoâng lìa naêm uaån coù Nieát-baøn; khoâng lìa Nieát- baøn coù naêm uaån; thaät töôùng naêm uaån töùc laø Nieát-baøn, vì vaäy ngöôøi ñoän caên khi môùi phaùt taâm, tröôùc tieân quaùn voâ thöôøng, vaäy sau môùi quaùn naêm uaån tòch dieät v.v... Quaùn möôøi hai nhaân duyeân cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, tu Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm Thaùnh ñaïo phaàn laø phaùp chung, taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng, vì laø khoâng coù sôû ñaéc, neân goïi laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Saùu Ba-la-maät cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung thì chæ laø phaùp Ñaïi thöøa.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 604

Hoûi: Neáu noùi töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät tu haønh, côù gì trung gian coøn noùi ñeán caùc phaùp, caùc phaùp aáy laïi laøm nhaân duyeân thaám nhuaàn taêng ích? Ñaùp: Tu-boà-ñeà treân kia tröôùc noùi loãi voâ thöôøng cuûa caùc phaùp; vaäy sau môùi noùi caùc phaùp laø vieãn ly. tòch dieät, khoâng, khoâng coù sôû ñaéc; roài sau nöõa môùi noùi caùc phaùp tuy khoâng maø töø nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù. Tieáp theo noùi Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, tu haønh vaøo Phaät ñaïo. Ngöôøi nghe nghó raèng: Treân noùi vieãn ly tòch dieät khoâng, neân bieát chaúng phaûi thöôøng; noùi Möôøi hai nhaân duyeân, neân bieát chaúng phaûi dieät. Nhöng khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy thì ai tu haønh caùc phaùp aáy ñeå thaønh Phaät? Theá neân noùi: Boà-taùt nghó raèng: Caùc phaùp khoâng, voâ ngaõ, khoâng coù chuùng sinh, song töø nhaân duyeân neân coù boán ñaïi, saùu thöùc, möôøi phaùp, aáy ñeàu coù löïc naêng sinh, naêng khôûi, coù choã taïo taùc. Nhö ñaát hay giöõ, nöôùc hay laøm raõ naùt, löûa hay tieâu dieät, gioù hay xoay chuyeån, thöùc hay phaân bieät. Möôøi phaùp aáy coù choã taïo taùc, vì chuùng sinh ñieân ñaûo neân cho ñoù laø ngöôøi laøm, ta laøm. Nhö da xöông hoøa hôïp laïi neân coù aâm thanh, ngoân ngöõ, ngöôøi meâ cho ñoù laø ngöôøi noùi. Nhö löûa ñoát khoâ röøng tre, phaùt ra tieáng lôùn, trong ñoù khoâng coù ngöôøi laøm. Laïi nhö ngöôøi goã, ngöôøi huyeãn, ngöôøi bieán hoùa tuy coù ñoäng taùc maø khoâng coù ngöôøi laøm. Möôøi phaùp naøy cuõng nhö vaäy. Phaùp sinh tröôùc phaùp sinh sau, nhaân duyeân hoøa hôïp, hoaëc nhaân duyeân coïng sinh, hoaëc nhaân duyeân töông öng, hoaëc nhaân duyeân quaû baùo, hoaëc nhaân duyeân thöôøng tu thöôøng taäp laøm cho quaû baùo taêng tröôûng. Nhö muøa xuaân troàng caây traùi, tuøy thôøi röôùi taåm, hoa quaû toát töôi. Laáy trí tueä phaân bieät bieát caùc phaùp khoâng coù ngöôøi laøm. Boà-taùt môùi phaùt taâm hoài höôùng, laøm nhaân duyeân vôùi taâm Phaät. Maø luùc môùi phaùt taâm hoài höôùng, chöa coù taâm Phaät, trong taâm Phaät khoâng coù taâm môùi hoài höôùng, tuy khoâng coù maø coù theå laøm nhaân duyeân ñeå phaùt. Hoûi: Neáu luùc môùi phaùt taâm hoài höôùng khoâng coù taâm Boà-ñeà, thì hoài höôùng veà ñaâu? Ñaùp: Trong thaät töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, caùc phaùp chaúng phaûi töôùng thöôøng, chaúng phaûi töôùng voâ thöôøng, chaúng phaûi töôùng coù, chaúng phaûi töôùng khoâng, neân khoâng neân naïn hoûi raèng: Taâm hoài höôùng ñaõ dieät khoâng coøn coù gì thì laøm sao laøm nhaân cho taâm Boà-ñeà? Neáu caùc phaùp chaúng sinh chaúng dieät, chaúng phaûi chaúng sinh, chaúng phaûi chaúng dieät, laøm sao ñem söï chaúng sinh chaúng dieät naïn hoûi raèng: Khoâng coù taâm Boà-

ñeà thì hoài höôùng veà ñaâu?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 605

Laïi nöõa, Phaät töï noùi töôùng Boà-ñeà chaúng phaûi quaù khöù, chaúng phaûi vò lai, chaúng phaûi hieän taïi, laøm sao naïn hoûi raèng: Vò lai khoâng coù Boà-ñeà neân hoài höôùng veà ñaâu? Laïi nöõa, nhö trong Phaåm Nhö noùi: Ñôøi quaù khöù khoâng lìa ñôøi vò lai, ñôøi vò lai khoâng lìa ñôøi quaù khöù; ñôøi quaù khöù nhö, ñôøi vò lai nhö, moät nhö khoâng coù hai nhö, laøm sao noùi taâm Boà-ñeà khoâng ôû trong taâm hoài höôùng? Taâm hoài höôùng khoâng ôû trong taâm Boà-ñeà? Nhöng Boà-taùt nghe taùn thaùn Phaät phaùp, lieàn phaùt taâm öa vui, noùi raèng ta coù coâng ñöùc gì ñeàu hoài höôùng ñeán Phaät ñaïo. Töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán chöùng Phaät ñaïo, tu coâng ñöùc aáy, khoâng ngöøng khoâng nghæ, duøng nhö huyeãn, nhö moäng, voâ sôû ñaéc neân goïi laø Boà-taùt Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hay bieát caùc phaùp laøm nhaân duyeân sinh quaû baùo maø khoâng coù töôùng nhaát ñònh. Thích-ñeà-hoaøn nhôn naïn hoûi: Vì sao taâm hoài höôùng khoâng theå coù ñöôïc ôû trong taâm Boà-ñeà, taâm Boà-ñeà khoâng theå coù ñöôïc ôû tronmg taâm hoài höôùng? Tu-boà-ñeà khoâng vì noùi theo theá ñeá nhö huyeãn nhö moäng, chæ noùi theo ñeä nhaát nghóa ñeá: Hai taâm aáy ñeàu khoâng, chaúng phaûi taâm töôùng. Vì côù sao? Vì trong caùc phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù thò taâm phi taâm, thì phaùp nhö vaäy laøm sao coù theå coù hoài höôùng? Neáu coù hai phaùp môùi coù theå coù hoài höôùng; thí nhö cöôõi xe ñi töø phía Taây, phía Nam coù choã döøng nghæ, neân môùi quay xe veà höôùng ñeán. Vì xe vaø choã quay höôùng ñeán khaùc nhau môùi coù theå hoài höôùng, chöù khoâng ñöôïc chæ coù xe maø noùi hoài höôùng, vì khoâng khaùc nhau. Chaúng phaûi taâm töôùng thöôøng chaúng phaûi taâm töôùng laø, yù Tu-boà- ñeà muoán noùi taâm töôùng aáy nhö nhö thöôøng truï, chaúng sinh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch. Vì chaúng phaûi taâm töôùng neân chaúng phaûi taâm, cuõng khoâng coù caùi chaúng phaûi taâm aáy, cho neân noùi khoâng theå nghó baøn. Khoâng theå nghó baøn cuõng thöôøng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå truø löôïng tö duy chaáp thuû töôùng. Do nhaân duyeân aáy, neân taâm laøm nhaân cho Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc töông tôi quaû, khoâng töông tôi thì khoâng theå sinh quaû ñöôïc. Neáu sô taâm baát tònh, sau khoâng theå phaùt sinh tònh taâm, nhö luyeän thieác khoâng theå thaønh vaøng. Phaät vì Tu-boà-ñeà thaâm nhaäp trong nhaân duyeân Baùt-nhaõ Ba-la-maät, aáy laø teân goïi Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì thaâm nhaäp ñöôïc nhaân duyeân cuûa caùc phaùp neân lieàn laáy laøm teân. Vì khoâng sai traùi neân ôû giöõa ñaïi chuùng taùn thaùn: Laønh thay, laønh thay! OÂng laø ngöôøi Tieåu thöøa maø hay kheùo noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 606

An uûi taâm caùc Boà-taùt laø, vì laáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy cho caùc Boà-taùt: OÂng chaúng töï cho mình phieàn naõo chöa heát, chöa thaønh Phaät ñaïo ñeå töï bieáng nhaùc! Caùc phaùp khoâng chöôùng khoâng ngaïi, taâm ñaàu taâm cuoái khoâng coù khaùc töôùng, chæ sieâng tinh taán thì thaønh Phaät ñaïo. Toâi neân

baùo aân laø, Tu-boà-ñeà nghó raèng: Ta thöïc haønh thaät töôùng caùc phaùp, ñöôïc thoaùt khoûi khoå giaø, beänh, cheát, sao ta khoâng nhôù ñaïi aân caùc phaùp aáy? Vì vaäy neân thöôøng öa noùi. Laïi nöõa, Phaät coù taâm ñaïi bi, öa noùi phaùp ñoä chuùng sinh, ta nhôø aân Phaät neân ñaéc ñaïo, ta cuõng giuùp Phaät thuyeát phaùp ñoä sinh. AÁy laø baùo aân. Laïi bieát ñöùc Theá Toân hoâm nay nhaân nôi chö Phaät quaù khöù maø ñöôïc thaønh Phaät ñaïo, theá neân ta cuõng aùi kính chö Phaät quaù khöù, nhö con aùi kính cha, cuõng aùi troïng toå phuï, cuõng aùi kính quaù khöù caùc Boà-taùt vaø ñeä töû hay thuyeát phaùp chæ daïy, ñöùc Theá Toân hoâm nay cuõng nhôn ñoù maø ñaéc ñaïo. Tu-boà-ñeà coù taâm thaâm tín Tam Baûo, neân noùi toâi bieát ôn Theá Toân vaø phaùp hoâm nay, ôn chö Phaät vaø ñeä töû quaù khöù. Phaùp töùc laø Phaùp baûo, Phaät hoâm nay laø Phaät quaù khöù töùc laø Phaät baûo, caùc Boà-taùt vaø caùc ñeä töû laø Taêng baûo. Saùu Ba-la-maät nhö tröôùc ñaõ noùi. Thò laø, chæ thò cho ngöôøi bieát vieäc toát xaáu, laønh chaúng laønh, neân laøm khoâng neân laøm; sinh töû laø xaáu, Nieát-baøn an oån laø toát. Phaän bieät Ba thöøa, phaân bieät Saùu Ba-la-maät nhö vaäy goïi laø chæ thò. Giaùo laø, daïy oâng boû aùc laøm laønh, aáy goïi laø giaùo. Lôïi laø, khi chöa ñöôïc muøi vò cuûa thieän phaùp, taâm deã thoái maát, vì hoï thuyeát phaùp daãn daét khieán ra khoûi. OÂng chôù tìm quaû trong khi tu nhaân, oâng nay tuy caàn khoå, nhöng khi quaû baùo xuaát hieän thì ñöôïc lôïi ích lôùn, khieán taâm kia lôïi, neân goïi laø lôïi. Hyû laø, tuøy choã ngöôøi aáy tu haønh maø taùn thaùn, khieán taâm ngöôøi kia vui möøng. Neáu ngöôøi öa boá thí maø nghe taùn thaùn boá thí thì vui möøng. Vaäy neân laáy boán vieäc aáy trang nghieâm vieäc thuyeát phaùp. KINH: Baáy giôø Tu-boà-ñeà noùi vôùi Thích-ñeà-hoaøn nhôn raèng: Kieàu- thi-ca! OÂng haõy laéng nghe! Boà-taùt ma-ha-taùt ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la- maät nhö choã neân truù, choã khoâng neân truù. Kieàu-thi-ca! Saéc, saéc khoâng, thoï, töôûng, haønh, thöùc... thöùc khoâng, Boà-taùt, Boà-taùt khoâng, Saéc khoâng vôùi Boà-taùt khoâng, khoâng hai khoâng khaùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng vôùi Boà-taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân truù nhö vaäy. Laïi nöõa, maét, maét khoâng, cho ñeán yù, yù khoâng, Boà-taùt, Boà-taùt khoâng:

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 607

maét khoâng cho ñeán Boà-taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Saùu traàn cuõng nhö vaäy. Ñòa chuûng (ñòa giôùi), ñòa chuûng khoâng, cho ñeán thöùc chuûng, thöùc chuûng khoâng, Boà-taùt, Boà-taùt khoâng cuõng nhö vaäy. Kieàu-thi-ca! Ñiaï chuûng khoâng cho ñeán thöùc chuûng khoâng vôùi Boà- taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät,neân truù nhö vaäy. Voâ minh, voâ minh khoâng, cho ñeán giaø cheát, giaø cheát khoâng, voâ minh dieät, voâ minh dieät khoâng, cho ñeán giaø cheát dieät, giaø cheát dieät khoâng, Boà- taùt. Boà-taùt khoâng, Kieàu-thi-ca, voâ minh khoâng cho ñeán giaø cheát khoâng; voâ minh dieät khoâng cho ñeán giaø cheát dieät khoâng; Boà-taùt, Boà-taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu Baùt- nhaõ Ba-la-maät, neân truù nhö vaäy. Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi

taùm phaùp khoâng chung, taát caû moân Tam-muoäi, taát caû moân Ñaø-la-ni, thanh-vaên thöøa, Bích-chi Phaät thöøa, Phaät thöøa, Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, Boà-taùt, Phaät cuõng nhö vaäy. Trí nhaát thieát chuûng, Trí nhaát thieát chuûng khoâng, Boà-taùt, Boà-taùt khoâng, Trí nhaát thieát chuûng khoâng vôùi Boà-taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân truù nhö vaäy. Baáy giôø Thích-ñeà-hoaøn nhôn hoûi Tu-boà-ñeà raèng: Theá naøo laø choã khoâng neân truù trong khi Boà-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Tu-boà-ñeà ñaùp: Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng neân truù saéc, vì coù sôû ñaéc; khoâng neân truù thoï, töôûng, haønh, thöùc, vì coù sôû ñaéc; khoâng neân truù maét cho ñeán khoâng neân truù yù, khoâng neân truù saéc cho ñeán khoâng neân truù phaùp, khoâng neân truù nhaõn thöùc cho ñeán yù thöùc, nhaõn xuùc cho ñeán yù xuùc, thoï do nhaõn vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh cho ñeán thoï do yù vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh, vì coù sôû ñaéc, khoâng neân truù nôi ñòa chuûng cho ñeán thöùc chuûng, vì coù sôû ñaéc, khoâng neân truù nôi Thí Ba-la-maät, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, vì coù sôû ñaéc, khoâng neân truù nôi quaû Tu-ñaø-hoaøn, vì coù sôû ñaéc, cho ñeán khoâng neân truù nôi quaû Tu-ñaø-hoaøn, vì coù sôû ñaéc, cho ñeán khoâng neân truù nôi quaû A-la-haùn, ñaïo Bích-chi Phaät, ñaïo Boà-taùt, Phaät ñaïo, khoâng neân truù nôi Trí nhaát thieát chuûng, vì coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät, saéc laø thöôøng khoâng neân truù, saéc laø voâ thöôøng khoâng neân truù;

thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Khoâng neân truù saéc hoaëc vui, hoaëc khoå, hoaëc tònh, hoaëc baát tònh, hoaëc ngaõ, hoaëc voâ ngaõ, hoaëc khoâng, hoaëc chaúng khoâng, hoaëc tòch dieät, hoaëc chaúng tòch dieät, hoaëc lìa, hoaëc chaúng lìa, vì voâ sôû ñaéc. Khoâng neân truù thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng truù töôùng voâ vi cuûa quaû Tu- ñaø-hoaøn, töôùng voâ vi cuûa quaû Tö-ñaø-haøm, töôùng voâ vi cuûa quaû A-na- haøm, töôùng voâ vi cuûa quaû A-la-haùn; khoâng neân truù töôùng voâ vi cuûa ñaïo Bích-chi Phaät, töôùng voâ vi cuûa Phaät ñaïo. Khoâng neân truù phöôùc ñieàn Tu- ñaø-hoaøn, khoâng neân truù phöôùc ñieàn Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, Phaät. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng neân truù Sô ñòa vì coù sôû ñaéc, cho ñeán khoâng neân truù ñòa thöù möôøi vì coù sôû ñaéc. Laïi nöõa, Boà-taùt ma-ha-taùt, truù trong sô phaùt taâm, nghó raèng ta seõ ñaày ñuû Thí Ba-la-maät, khoâng neân truù, cho ñeán ta seõ ñaày ñuû Baùt-nhaõ Ba- la-maät, khoâng neân truù; ñaày ñuû saùu Ba-la-maät seõ vaøo Boà-taùt vò, khoâng neân truù; vaøo Boà-taùt vò roài ta seõ truù ñòa vò baát thoái chuyeån, khoâng neân truù; Boà-taùt seõ ñaày ñuû naêm thaàn thoâng, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc; Boà-taùt truù naêm thaàn thoâng roài ta seõ daïo qua voâ löôïng A-taêng-kyø theá giôùi, leã kính, cuùng döôøng chö Phaät vaø nghe phaùp; nghe phaùp roài laïi vì ngöôøi khaùc noùi, Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng neân truù nhö vaäy, vì coù sôû ñaéc. Nhö theá giôùi chö Phaät

nghieâm tònh, ta cuõng seõ trang nghieâm theá giôùi, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc; thaønh töïu chuùng sinh khieán vaøo Phaät ñaïo, khoâng neân truù, ñi ñeán voâ löôïng A-taêng-kyø theá giôùi choã chö Phaät, toân troïng aùi kính cuùng döôøng, laáy höông hoa, anh laïc, höông xoa, höông boät, traøng phan, loïng hoa, traêm ngaøn öùc thöù y baùu, cuùng döôøng chö Phaät, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc. Ta seõ khieán voâ löôïng A-taêng-kyø chuùng sinh phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, Boà-taùt khoâng neân truù nhö vaäy. Ta seõ sinh naêm maét, maét thòt, maét trôøi, maét tueä, maét phaùp, maét Phaät, khoâng neân truù; ta seõ sinh taát caû moân Tam-muoäi, khoâng neân truù; tuøy yù muoán daïo chôi caùc Tam-muoäi, khoâng neân truù; ta seõ sinh taát caû moân Ñaø-la-ni, khoâng neân truù; ta seõ ñöôïc Möôøi löïc cuûa Phaät, khoâng neân truù; ta seõ ñöôïc Boán ñieàu khoâng sôï, Boán trí voâ ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, khoâng neân truù; ta seõ ñaày ñuû Ñaïi töø Ñaïi bi, khoâng neân truù; ta seõ ñaày ñuû Ba möôi hai töôùng, khoâng neân truù; ta seõ ñaày ñuû taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc. Ngöôøi thöù taùm, laø ngöôøi haønh theo loøng tin, laø ngöôøi haønh theo söï hieåu phaùp, khoâng neân truù Tu-ñaø-hoaøn cuøng toät baûy ñôøi, khoâng neân truù Gia gia, khoâng neân truù. Tu-ñaø-hoaøn maïng chung saïch heát laäu hoaëc,

khoâng neân truù. Tu-ñaø-hoaøn trung gian vaøo Nieát-baøn, khoâng neân truù. Ngöôøi höôùng ñeán chöùng quaû Tö-ñaø-haøm, khoâng neân truù. Ngöôøi Tö-ñaø-haøm nhaát lai vaøo Nieát-baøn, khoâng neân truù. Ngöôøi höôùng ñeán chöùng quaû A-na-haøm, khoâng neân truù. Ngöôøi Tö-ñaø-haøm nhaát chuûng, khoâng neân truù. Ngöôøi A-na-haøm ôû trong kia vaøo Nieát-baøn, khoâng neân truù. Ngöôøi höôùng ñeán chöùng quaû A-la-haùn, khoâng neân truù. Ngöôøi A-la-haùn ñôøi naøy vaøo Voâ-dö Nieát-baøn, khoâng neân truù. Bích-chi Phaät, khoâng neân truù. Vöôït qua Thanh-vaên, Bích-chi Phaät ñòa, ta seõ truù Boà-taùt ñòa, khoâng neân truù. Ñaïo chuûng trí, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc. Bieát taát caû chuûng, taát caû phaùp roài döùt caùc phieàn naõo vaø taäp khí, khoâng neân truù. Phaät ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc seõ Chuyeån phaùp luaân, khoâng neân truù; laøm Phaät söï ñoä voâ löôïng A-taêng-kyø chuùng sinh vaøo Nieát-baøn, khoâng neân truù; Boán Nhö yù tuùc, khoâng neân truù; truù vaøo Tam-muoäi aáy seõ soáng laâu haèng haø sa kieáp, khoâng neân truù; ta seõ ñöôïc soáng laâu voâ löôïng soá kieáp, khoâng neân truù; Ba möôi hai töôùng, moãi moãi töôùng coù moät traêm phöôùc trang nghieâm, khoâng neân truù; moät theá giôùi cuûa ta nhö möôøi phöông haèng haø sa theá giôùi, khoâng neân truù; ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi cuûa ta thuaàn laø Kim cang, khoâng neân truù; khieán caây Boà-ñeà cuûa ta seõ xuaát ra höông thôm nhö vaäy, khoâng neân truù; chuùng sinh ngöûi ñöôïc khoâng coøn daâm duïc, saân nhueá, ngu si, khoâng coù taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, nhöõng ngöôøi aáy chaéc seõ chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng neân truù; neáu chuùng sinh ngöûi ñöôïc muøi thôm aáy, thaân beänh, taâm beänh thaûy ñeàu tieâu tröø, khoâng neân truù; seõ khieán trong theá giôùi cuûa ta khoâng coù danh töï saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc, khoâng neân truù; seõ khieán trong theá giôùi cuûa ta khoâng coù danh

töi Thí Ba-la-maät cho ñeán khoâng coù danh töi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng neân truù; seõ khieán trong theá giôùi cuûa ta khoâng coù danh töi Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng khoâng coù danh töi Tu-ñaø-hoaøn, cho ñeán Phaät, khoâng coù danh töi Phaät, khoâng neân truù, vì coù sôû ñaéc. Vì sao? Vì chö Phaät khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, heát thaûy phaùp khoâng coù sôû ñaéc. Nhö vaäy, Kieàu-thi-ca! Boà-taùt trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng neân truù töôùng,vì khoâng coù sôû ñaéc. Baáy giôø taâm Xaù-lôïi-phaát nghó raèng: Nay Boà-taùt neân laøm theá naøo truù trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Tu-boà-ñeà bieát taâm Xaù-lôïi-phaát nghó, beøn noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát raèng: YÙ oâng nghó sao? Chö Phaät truù ôû ñaâu? Xaù-lôïi-phaát ñaùpTu-boà-ñeà: Chö Phaät khoâng coù choã truù, chö Phaät khoâng truù nôi saéc, khoâng truù nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc, khoâng truù nôi

taùnh höõu vi, khoâng truù nôi taùnh voâ vi, khoâng truù nôi Boán nieäm xöù, cho ñeán khoâng truù nôi Möôøi taùm phaùp khoâng chung, khoâng truù nôi Trí nhaát thieát chuûng. Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt neân truù nhö vaäy trong Baùt-nhaõ Ba- la-maät; nhö chö Phaät truù nôi caùc phaùp, chaúng phaûi truù chaúng phaûi chaúng truù. Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân hoïc nhö vaäy: Ta seõ truù phaùp khoâng truù. LUAÄN: Luaän giaû noùi: Truù trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø naêm uaån, töôùng khoâng naêm uaån. Töôùng khoâng Naêm uaån laø vì quaùn theo Möôøi taùm khoâng. Laïi nöõa, trong kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi nghóa khoâng laø töôùng khoâng cuûa naêm uaån, chæ vì phaøm phu ñieân ñaûo neân chaáp thuû töôùng naêm uaån, naêm uaån hoøa hôïp laïi chaáp thuû töôùng Boà-taùt. Trong Baùt-nhaõ Ba-la- maät laáy chuùng sinh khoâng, tröø chuùng sinh, töùc khoâng coù töôùng Boà-taùt; laáy phaùp khoâng tröø naêm uaån, thì khoâng coù töôùng naêm uaån. Hai khoâng khoâng coù sai khaùc neân noùi naêm uaån khoâng vôùi Boà-taùt khoâng khoâng hai khoâng khaùc. Nhö löûa cuûi Chieân-ñaøn taét vôùi löûa phaân, coû caây taét, caùch taét khoâng khaùc nhau. Laáy töôùng löûa khi chöa taét ñeå noùi khi taét, neân coù khaùc nhau, trong khi taét thì khoâng khaùc cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Khoâng neân truù laø, khoâng neân truù trong naêm uaån. Hoûi: Neân noùi nhö nghóa truù, côù sao noùi khoâng truù? Ñaùp: Neáu coù theå ñoái vôùi naêm uaån taâm xa lìa khoâng truù, thì aáy laø nghóa truù. Theá neân noùi vì coù sôû ñaéc, neân khoâng neân truù; cho ñeán ñoái vôùi Trí nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Tröôùc noùi ñoái vôùi naêm uaån khoâng neân truù, chaúng bieát khoâng neân truù moân gì. Nay noùi trong caùc moân thöôøng, voâ thöôøng chaúng neân truù, cho ñeán xa lìa; khoâng neân truù. Hoûi: Quaû Tu-ñaø-hoaøn v.v... töôùng voâ vi, khoâng neân truù, coù thöù lôùp gì? Ñaùp: Boà-taùt tröôùc tieân quaùn caùc phaùp khoâng, khoâng coù gì, taâm thoái maát, muoán sôùm chöùng Nieát-baøn, Nieát-baøn töùc laø töôùng voâ vi. Theá neân noùi quaû Tu-ñaø-hoaøn v.v... töôùng voâ vi, khoâng neân truù. Neáu quaû Tu-ñaø- hoaøn, töôùng voâ vi thì khoâng coù phaùp ñeå coù theå chaáp ñaém, vaäy thì ñaém caùi gì, chaáp caùi gì? Coøn neáu laø töôùng voâ vi, töôùng höõu vi thì hö doái khoâng thaät

cuõng khoâng neân truù. Theá neân noùi quaû Tu-ñaø-hoaøn töôùng voâ vi khoâng neân truù, cho ñeán Phaät töôùng voâ vi khoâng neân truù cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 611

Nhö Boà-taùt muoán haønh Phaät ñaïo, ñaàu tieân tu Thí Ba-la-maät, neân caàu phöôùc ñieàn. Vì sao? Vì do coâng ñöùc phöôùc ñieàn maø sôû nguyeän ñöôïc vieân maõn, nhö gieo ruoäng toát thì thaâu hoaïch nhieàu; nhö Phaät noùi caùc ruoäng khaùc, quaû baùo coù giôùi haïn, coøn ruoäng Thaùnh hieàn voâ löôïng, quaû baùo cuõng voâ löôïng. Boà-taùt nghe noùi ruoäng phöôùc Tu-ñaø-hoaøn coù quaû baùo voâ löôïng neân muoán laøm Tu-ñaø-hoaøn, theá neân noùi ruoäng phöôùc Tu-ñaø-hoaøn, khoâng neân truù, cho ñeán Bích-chi Phaät cuõng nhö vaäy. Hoûi: Nhò thöøa nhoû neân vöôït qua khoâng truù, coøn phöôùc ñieàn cuûa Phaät, taïi sao khoâng truù? Ñaùp: Phaùp cuûa Boà-taùt laø phaûi bình ñaúng ñoái vôùi caùc phaùp, neáu cho Phaät laø lôùn, chuùng sinh laø nhoû, thì phaù töôùng bình ñaúng cuûa caùc phaùp. Laïi nöõa, vì khoâng, neân taát caû choã ñeàu khoâng neân truù. Laïi nöõa, taâm Boà-taùt bình ñaúng boá thí, neáu phaân bieät phöôùc ñieàn, thì phaù taâm ñaïi bi, cuõng phaù söï boá thí vôùi ba phaàn thanh tònh. Trong Sô ñòa khoâng neân truù laø, neáu khoâng boû Sô ñòa thì khoâng ñöôïc Nhò ñòa. Caàu ích lôùn thì neân boû lôïi nhoû. Laïi nöõa, vì taâm chaáp tröôùc thuû töôùng neân khoâng neân truù, cho ñeán ñòa thöù möôøi cuõng nhö vaäy. Hoûi: Neáu phaùp cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, töø khi môùi phaùt taâm neân tu haønh Saùu Ba-la-maät, tu haønh Saùu Ba-la-maät neân vaøo phaùp vò, vaøo phaùp vò neân truù ñòa vò baát thoái chuyeån. Truù ñòa vò baát thoái chuyeån roài, neân phaùt khôûi naêm thaàn thoâng cuùng döôøng möôøi phöông chö Phaät, nhö sau noùi roäng, nay vì côù sao ñeàu noùi khoâng neân truù? Ñaùp: Khoâng phaù caùch truù thanh tònh, chæ phaù taâm chaáp ngaõ taø kieán thuû töôùng maø truù; ví nhö söûa sang ruoäng, chæ töø boû coû raùc. Laïi nöõa, vì döùt phaùp aùi, neân khoâng neân truù. Khoâng muoán traùi vôùi trí tueä roát raùo khoâng cuûa chö Phaät daïy, neân khoâng neân truù. Neáu ñem taâm phöông tieän khoâng truù tröôùc, thöông xoùt chuùng sinh neân tuy truù cuõng khoâng loãi, cho ñeán ñoái vôùi taùm möôi töôùng toát tuøy hình cuõng nhö vaäy. Ngöôøi thöù taùm laø, haïng ngöôøi haønh theo loøng tin (tín haønh), haïng ngöôøi haønh theo söï hieåu phaùp thuoäc kieán ñeá ñaïo (phaùp haønh). Coù Tu-ñaø-hoaøn cuøng toät baûy ñôøi; coù Tu-ñaø-hoaøn ngay ñôøi naøy heát phieàn naõo chöùng ñöôïc A-na-haøm; coù Tu-ñaø-hoaøn gia gia traûi qua ba ñôøi sinh, ba ñôøi sinh roài vaøo Nieát-baøn, coù trung gian Tu-ñaø-hoaøn, töø sinh ñôøi thöù ba, caùc ngöôøi kia trung gian vaøo Nieát-baøn. Truù trong saùu voâ ngaïi ñaïo, naêm giaûi thoaùt ñaïo, ñeàu laø Tu-ñaø-hoaøn höôùng. Tö-ñaø-haøm döùt saùu phaåm tö hoaëc cuûa coõi Duïc, sinh leân trôøi, töø trôøi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 612

sinh trôû laïi coõi ngöôøi roài vaøo Nieát-baøn, goïi laø A-na-haøm. Döùt phaåm tö hoaëc thöù baûy cuûa coõi Duïc, goïi laø höôùng A-na-haøm, döùt phaåm tö hoaëc thöù taùm cuõng goïi laø höôùng A-na-haøm, laïi goïi laø nhaát chuûng töû A-na-haøm, nôi

ñaây cheát sinh nôi kia vaøo Nieát-baøn. Döùt ñöôïc heát thaûy kieát söû cuûa coõi Duïc goïi laø A-na-haøm, nôi ñaây cheát, sinh vaøo coõi Saéc, Voâ saéc maø vaøo Nieát-baøn, khoâng coøn sinh trôû laïi nöõa. Coù A-na-haøm ñôøi nay vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm ôû thaân trung aám vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm ngay khi sinh vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm sau khi sinh khôûi taâm tu caùc haïnh roài vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm khoâng caàn caàu caùc haïnh maø vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm ñi leân cho ñeán coõi Saéc cöùu caùnh; coù A-na-haøm sinh coõi Voâ saéc maø vaøo Nieát-baøn; coù A-na-haøm ñöôïc thaân chöùng maø vaøo Nieát-baøn. AÁy goïi laø A-na-haøm, cuõng goïi laø höôùng A-na-haøm. A-la-haùn coù chín haïng, khi heát laäu hoaëc, xaû baùo thaân goïi laø vaøo Voâ-dö Nieát-baøn. Qua khoûi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät ñòa, truù Boà-taùt ñòa, coù Ñaïo chuûng trí, Trí nhaát thieát chuûng, bieát heát thaûy phaùp, döùt heát thaûy phieàn naõo vaø taäp khí, thaønh Phaät, Chuyeån Phaùp luaân, ñuû Ba möôi hai töôùng, khaép theá giôùi ñoä voâ löôïng chuùng sinh, soáng laâu voâ löôïng, ñeàu nhö trong Luaän nghò ñaõ noùi tröôùc kia. Ngöôøi Thanh-vaên kheùo tu boán nhö yù tuùc, ñöôïc löïc Tam-muoäi aáy, coù theå duy trì soáng moät kieáp, hoaëc döôùi moät kieáp. Boà-taùt kheùo tu Boán Nhö yù Tam-muoäi, hoaëc muoán soáng laâu nhieàu kieáp nhö caùt soâng Haèng, cuõng ñöôïc nhö yù. Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi thuaàn Kim cang laø, caùc theá giôùi khaùc tuy döôùi ñaùy coù Kim cang, vaø choã Phaät ñi Phaät ngoài coù Kim cang, maø choã khaùc ñeàu khoâng coù, aáy laø Boà-taùt nguyeän theá giôùi ñeàu laø Kim cang. Muøi thôm caây Boà-ñeà ñoä chuùng sinh laø, nhö tröôùc Luaän nghò noùi. Hoûi: Vieäc trong ñaây tuy hy höõu ñeàu coù theå tin; coøn noùi khoâng coù danh töï saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc, khoâng coù danh töï Thí Ba-la-maät, khoâng coù danh töï Phaät laø ñieàu khoù tin? Ñaùp: Coù theá giôùi nôi ngöôøi phöôùc ñöùc trí tueä sinh ra. Caây coái, hö khoâng, coõi ñaát, nuùi soâng v.v... thöôøng phaùt ra aâm thanh dieãn veà thaät töôùng caùc phaùp, phaùp phaùp ñeàu laø chaúng sinh chaúng dieät, chaúng nhô, chaúng saïch, khoâng, voâ töôùng, voâ taùc v.v... Chuùng sinh sinh ra lieàn nghe aâm thanh aáy, töï nhieân chöùng ñöôïc Voâ sanh phaùp nhaãn. ÔÛ trong theá giôùi nhö vaäy, khoâng caàn coù danh töï phaân bieät caùc phaùp, raèng aáy laø naêm uaån, möôøi hai nhaäp v.v... aáy laø Thí Ba-la-maät cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, aáy laø Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán chö Phaät. Chuùng sinh ôû theá giôùi aáy

ñeàu coù Ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình trang nghieâm thaân, coù aùnh saùng voâ löôïng, moät thöù ñaïo, moät thöù quaû. Trong aáy khoâng neân truù laø, neáu Boà-taùt töï nghó ta coù theå sinh ra theá giôùi nhö vaäy, thì sinh taâm cao maïn, theá neân khoâng neân thuû töôùng maø truù. Trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi nhaân duyeân khoâng truù, chö Phaät khi ñaéc ñaïo, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng thaáy coù töôùng thaät nhaát ñònh, seõ truù choã naøo? Nay Xaù-lôïi-phaát nghó raèng: Neáu hoaøn toaøn khoâng choã truù, vaäy seõ truù choã naøo ñeå thaønh Phaät ñaïo? Tu-boà-ñeà bieát taâm Xaù-lôïi-phaát nghó, neân noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát raèng: Caùc Boà-taùt ñeàu laø Phaät töû, pheùp laøm con neân nhö sôû haønh cuûa cha.

Taâm chö Phaät khoâng truù heát thaûy phaùp töø saéc cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng, thì Boà-taùt cuõng neân hoïc nhö vaäy, duøng taâm khoâng truù vaøo ñaâu caû maø haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nhö chö Phaät trong taâm khoâng truù vaøo ñaâu caû cuõng khoâng truù, trong taâm chaúng phaûi khoâng truù cuõng khoâng truù,vì roát raùo thanh tònh, neân caùc Boà-taùt cuõng neân truù theo Phaät, vì roát raùo thanh tònh, caùc Boà-taùt cuõng neân hoïc theo Phaät. KINH: Baáy giôø trong hoäi chuùng coù caùc Thieân töû nghó raèng: Caùc Daï-xoa noùi ra ngoân ngöõ töï cuù, coøn coù theå hieåu, maø Tu-boà-ñeà noùi ra ngoân ngöõ luaän nghóa giaûi thích Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hoaøn toaøn khoâng theå hieåu! Tu-boà-ñeà bieát taâm nieäm cuûa caùc Thieân töû, noùi vôùi caùc Thieân töû raèng: Khoâng theå hieåu khoâng theå bieát ö? Caùc Thieân töû noùi: Thöa Ñaïi ñöùc! Khoâng theå hieåu khoâng theå bieát. Tu-boà-ñeà noùi vôùi caùc Thieân töû raèng: Caùc oâng! Phaùp khoâng theå bieát, toâi khoâng coù luaän thuyeát, cho ñeán khoâng noùi moät chöõ, cuõng khoâng coù ngöôøi nghe. Vì sao? Vì caùc chöõ chaúng phaûi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù ngöôøi nghe. Chö Phaät chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng chöõ khoâng lôøi. Caùc Thieân töû! Nhö Phaät bieán hoùa laøm ngöôøi, ngöôøi bieán hoùa aáy laïi hoùa ra boán boä chuùng Tyø- kheo, Tyø-kheo ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di, ngöôøi bieán hoùa thuyeát phaùp ôû giöõa boán boä chuùng, yù caùc oâng nghó sao? Trong ñoù coù ngöôøi noùi, ngöôøi nghe, ngöôøi bieát ö? Caùc Thieän töû ñaùp: Thöa khoâng, Ñaïi ñöùc! Tu-boà-ñeà noùi: Heát thaûy phaùp ñeàu nhö bieán hoùa, trong ñoù khoâng coù ngöôøi noùi, khoâng coù ngöôøi nghe, khoâng coù ngöôøi bieát. Caùc thieân töû! Ví nhö ngöôøi trong moäng thaáy Phaät thuyeát phaùp, yù caùc

oâng nghó sao? Trong aáy coù ngöôøi noùi, ngöôøi nghe, ngöôøi bieát chaêng? Caùc Thieân töû ñaùp: Thöa khoâng, Ñaïi ñöùc! Tu-boà-ñeà: Caùc Thieân töû! Heát thaûy phaùp ñeàu nhö moäng, khoâng coù noùi, khoâng coù nghe, khoâng coù bieát. Caùc Thieân töû! Ví nhö hai ngöôøi ôû trong khe saâu lôùn, moãi ngöôøi ôû moãi phía, taùn thaùn Phaät Phaùp Taêng, coù hai tieáng vang doäi ra, yù caùc Thieân töû nghó sao? Tieáng vang cuûa hai ngöôøi aáy coù trieån chuyeån hieåu nhau chaêng? Caùc Thieân töû ñaùp: Thöa khoâng, Ñaïi ñöùc! Tu-boà-ñeà noùi: Caùc Thieân töû! Heát thaûy phaùp cuõng nhö vaäy, khoâng coù noùi, khoâng coù nghe, khoâng coù bieát. Caùc Thieân töû! Ví nhö thaày huyeãn thuaät kheùo, ôû giöõa ngaõ tö ñöôøng hoùa laøm Phaät vaø boán boä chuùng, thuyeát phaùp nôi aáy, yù caùc Thieân töû nghó sao? Trong aáy coù ngöôøi noùi, ngöôøi nghe, ngöôøi bieát chaêng? Caùc Thieân töû ñaùp: Thöa khoâng, Ñaïi ñöùc! Tu-boà-ñeà noùi: Caùc Thieân töû! Heát thaûy caùc phaùp nhö huyeãn, khoâng coù ngöôøi noùi, khoâng coù ngöôøi nghe, khoâng coù ngöôøi bieát. Baáy giôø taâm caùc Thieân töû nghó raèng: Lôøi Tu-boà-ñeà noùi muoán laøm cho deã hieåu laïi caøng saâu caøng dieäu! Tu-boà-ñeà bieát taâm caùc Thieân töû nghó, noùi vôùi caùc Thieân töû raèng: Saéc chaúng phaûi saâu, chaúng phaûi dieäu; thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng phaûi saâu, chaúng phaûi dieäu; taùnh saéc chaúng phaûi saâu chaúng phaûi dieäu; taùnh thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng phaûi saâu

chaúng phaûi dieäu. Taùnh nhaõn cho ñeán taùnh yù, taùnh saéc cho ñeán taùnh phaùp, taùnh nhaõn giôùi cho ñeán taùnh yù giôùi; nhaõn thöùc cho ñeán yù thöùc, nhaõn xuùc cho ñeán yù xuùc, thoï do nhaõn vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh, cho ñeán thoï do yù vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh, Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, taát caû caùc moân Tam-muoäi, taát caû caùc moân Ñaø-la-ni, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng, taùnh Trí nhaát thieát chuûng chaúng phaûi saâu chaúng phaûi dieäu. Caùc Thieân töû laïi nghó raèng: Trong söï thuyeát phaùp naøy khoâng noùi saéc, khoâng noùi thoï, töôûng, haønh, thöùc, khoâng noùi maét cho ñeán thoï do yù vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh, khoâng noùi Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng noùi noäi khoângcho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng (Kinh Ñaïi Baùt-nhaõ ghi: Voâ taùnh töï taùnh khoâng – ND), khoâng noùi Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, khoâng noùi moân Ñaø-la-ni, moân Tam-muoäi, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng, khoâng noùi quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, khoâng noùi ñaïo Bích-chi Phaät, khoâng noùi ñaïo Voâ

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 54 615

thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, trong phaùp aáy khoâng noùi danh töï ngöõ ngoân. Tu-boà-ñeà bieát taâm caùc Thieân töû nghó, noùi vôùi caùc Thieân töû raèng: Ñuùng vaäy! ñuùng vaäy! Caùc Thieân töû! Caùc phaùp nhö vaäy cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät, töôùng khoâng theå noùi. Trong aáy cuõng khoâng coù ngöôøi noùi, cuõng khoâng coù ngöôøi nghe, cuõng khoâng coù ngöôøi bieát. Vì vaäy neân, caùc Thieân töû! Thieän nam töû, thieän nöõ nhôn naøo muoán truù, muoán chöùng quaû Tu-ñaø-hoaøn, ngöôøi aáy cuõng nhaân nôi nhaãn naøy môùi truù chöùng ñöôïc; muoán truù, muoán chöùng Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A- la-haùn, Bích-chi Phaät, Phaät ñaïo, cuõng nhaân nôi nhaãn naøy môùi truù chöùng ñöôïc. Nhö vaäy, caùc Thieân töû! Boà-taùt ma-ha-taùt töø luùc môùi phaùt taâm, trong khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân truù nhö vaäy, vì khoâng noùi khoâng nghe vaäy. LUAÄN: Hoûi: Lôøi caùc Daï-xoa noùi tuy u uaån baát chính, maø söï vieäc queâ heøn thieát caän, coøn lôøi noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät saâu xa, tuy duøng ngoân töø thoâng thöôøng maø chæ thuù u thaâm huyeàn vieãn, vieäc khaùc lyù traùi, sao ñem so saùnh nhau? Ñaùp: Chö thieân thích ñem vieäc ngöôøi ñôøi khoâng hieåu ñeå ví vieäc mình chöa ngoä, khoâng nhaát thieát phaûi söï lyù ñeàu ñoàng nhau môùi laáy laøm ví duï. Coù ngöôøi noùi Thieân ñeá coù chín traêm chín möôi chín cöûa, moãi cöûa ñeàu duøng saùu Daï-xoa aùo xanh canh giöõ. Caùc Daï-xoa aáy noùi naêng phuø phieám hö nguïy, tình töù gian sieám, chö thieân khinh heøn khoâng theøm ñeå yù, cho neân khoâng hieåu noù noùi, maø yù so saùnh kia coù theå khoâng caàn ngoân bieän ñeå ghi nhaän, neân noùi coøn coù theå hieåu bieát. Nay nghe noùi Baùt-nhaõ saâu xa, lôøi noùi nhö tuoàng hieåu ñöôïc maø chæ thuù u huyeàn thaám thuùy, tìm ñeán caøng saâu, laïc maát caøng xa, neân laáy lôøi noùi cuûa Daï-xoa maø so saùnh choã chaúng bieát. Laïi lôøi noùi cuûa Daï-xoa tuy khoù hieåu, maø maét thaáy töôùng, truyeàn lôøi noù, ño löôøng taâm noù thì ñeàu coù theå bieát ñöôïc; thí nhö nguoàn saâu nöôùc

chaûy, coù thuyeàn thì qua ñöôïc. Tu-boà-ñeà noùi veà Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nghóa roát raùo khoâng, khoâng coù ñònh töôùng, khoâng theå chaáp thuû, khoâng theå truyeàn dòch maø ñöôïc ngoä; khoâng ñöôïc noùi coù, khoâng ñöôïc noùi khoâng coù, khoâng ñöôïc noùi vöøa coù vöøa khoâng coù, khoâng ñöôïc noùi chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng coù, chaúng phaûi chaúng phaûi coù, chaúng phaûi chaúng phaûi khoâng coù cuõng khoâng coù, heát thaûy choã taâm ñi döùt, ñöôøng ngoân ngöõ ñoaïn, theá neân caùc Thieân töû kinh ngaïc, nghi ngôø, meâ muoäi.

Tu-boà-ñeà ñaùp: Ñieàu caùc Thieân töû khoâng hieåu, phaùp töï nhieân nhö vaäy. Phaùp aáy khoâng choã noùi, cho ñeán khoâng noùi moät chöõ, coù theå ñaém coù theå laáy, khoâng chöõ khoâng lôøi, aáy laø Phaät ñaïo. Vì sao? Vì danh töï ñeàu khoâng, hö doái khoâng thaät, nhö trong ñoaïn phaù danh töï ñaõ noùi. Duøng danh töï thì coù ngoân ngöõ, neáu khoâng coù danh töï thì khoâng coù ngoân ngöõ. Caùc Thieân töû nghó raèng: Neáu khoâng noùi, neáu khoâng nghe, thì nay hoøa hôïp tuï hoäi ñeå laøm gì? Tu-boà-ñeà muoán giaûi thích nghóa aáy neân laáy ví duï ñeå laøm roõ. Caùc Thieân töû laïi nghó raèng: Muoán laáy ví duï ñeå giaûi ngoä cho chuùng toâi, song ví duï naøy laïi caøng theâm thaâm dieäu. Ví duï laáy thoâ duï teá, laáy vieäc coá ñònh laøm roõ vieäc baát ñònh, nay ví duï cuõng vi dieäu, khoâng coù ñònh töôùng! Tu-boà-ñeà bieát taâm caùc Thieân töû, ôû trong Baùt-nhaõ meâ môø khoâng theå töï ra khoûi, vì vaäy neân noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng khaùc naêm uaån, thaät töôùng naêm uaån töùc laø Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Nay naêm uaån naøy chaúng phaûi thaâm chaúng phaûi dieäu, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng chaúng phaûi thaâm chaúng phaûi dieäu. Caùc Thieân töû baáy giôø raát bieát Tu-boà-ñeà mieäng tuy noùi saéc maø taâm khoâng noùi, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà bieát taâm caùc Thieân töû, neân ñaùp raèng: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Chaúng phaûi rieâng toâi nhö vaäy, khi Phaät chöùng ñöôïc Boà-ñeà cuõng khoâng noùi, trong töôùng tòch dieät thaät khoâng coù ngöôøi noùi, khoâng coù ngöôøi nghe. Theá neân quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät ñaïo ñeàu nhaän nôi phaùp voâ vi maø coù ñöôïc. Lìa phaùp aáy ñöôïc nhaãn aáy thì khoâng coù Tu-ñaø- hoaøn, cho ñeán Phaät ñaïo cuõng nhö vaäy. Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán thaønh Phaät, giöõa khoaûng trung gian ñoù, heát thaûy phaùp khoâng coù noùi, khoâng coù nghe. Vì caùc quaùn dieät, vì ngoân ngöõ döùt neân khoâng theå noùi; khoâng theå noùi neân khoâng theå nghe; khoâng theå nghe neân khoâng theå bieát; khoâng theå bieát neân ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng laõnh thoï, khoâng chaáp tröôùc, thì vaøo Nieát-baøn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.